

فصلنامه نظریه‌های نوین حسابداری

«مشور اخلاقی»

نویسندگان، پژوهشگران و داوران فرهیخته؛ نشریه نظریه‌های نوین حسابداری، با رسالت انتخاب و انتشار با کیفیت‌ترین پژوهش‌ها در حوزه‌های اقتصاد فعالیت می‌کند به منظور تحقق این هدف، فرآیند بررسی و انتشار مقالات موجب شهرت و اعتبار نشریه است. بنابراین منشور اخلاقی نشریه برای دستیابی به هدف اعتمادسازی در فرآیند بررسی و انتشار طراحی شده است. در این منشور، خط مشی‌های نشریه برای تضمین رفتار اخلاق‌مدار همه شرکت‌کنندگان دخیل در فرآیند آورده شده است. این نشریه با احترام به قوانین اخلاق در نشریات تابع قوانین کمیته اخلاق در انتشار COPE می‌باشد و از آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در آثار علمی پیروی می‌نماید. برای تمام ارسال‌کنندگان مقاله نیز پیروی از قوانین، الزامی و در صورت مشاهده هر گونه تخلفی از جانب نویسندگان مقاله، روند بررسی مقاله در هر مرحله‌ای که باشد، متوقف خواهد شد.

- به منظور آشنایی بیشتر با قوانین و منشور اخلاقی مجلات می‌توانید به [کمیته اخلاق در انتشارات \(COPE\)](#) و [با منشور و موازین اخلاق پژوهشی](#) مصوب معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم تحقیقات و فناوری ایران مراجعه نمایید.

«منشور اخلاقی برای نویسندگان»

اصالت

هنگامی که نویسنده نسبت به ارسال مقاله به مجله اقدام می‌کند، مقاله باید کاری جدید و اصیل باشد. نویسنده نمی‌تواند مقاله‌ای را که کل یا بخشی از آن در جای دیگری تحت بررسی است، به مجله ارسال کند و همچنین نمی‌تواند مقاله‌ای را که کل یا بخشی از آن در مجله تحت بررسی و ارزیابی است، برای نشریه دیگری ارسال کند. مقاله ارسالی چه کل و چه بخشی از آن، به زبان فارسی یا هر زبان دیگری، نباید قبلاً در جای دیگری منتشر یا برای انتشار پذیرفته شده باشد. نویسندگان باید کار و ایده‌های اولیه خود را به طور صریح بیان کنند، حتی زمانی که به طور عینی در مقاله بازنویسی و نقل قول نشده باشند. اگر جملات یا پاراگراف‌هایی دقیق در کار پژوهشی وجود داشته باشند که به نظر می‌رسد، برگرفته از مقاله یا کار نویسنده دیگر است، این مطالب باید در داخل "علامت نقل قول" قرار گیرد. مقاله باید منشأ و اصالت هر یک از مجموعه داده‌های به کار گرفته شده را مشخص کند. اگر مجموعه داده‌های اختصاصی در جای دیگری توسط این نویسنده یا نویسنده دیگری به کار گرفته شده است، مقاله باید این کارهای دیگر را چه انتشار یافته و چه انتشار نیافته باشند، بیان کند. نویسندگان نباید مقاله‌ای را ارسال کنند که قبلاً برای این مجله ارسال شده، تحت ارزیابی قرار گرفته و پس از ارزیابی توسط سردبیر رد شده است. اگر نسخه اولیه قبلاً رد شده بود و نویسنده مایل است تا نسخه‌ای اصلاح شده از مقاله را برای ارزیابی ارسال کند، توجیه ارسال مجدد مقاله، باید به طور شفاف توسط نویسنده برای سردبیر مجله مطرح و عنوان شود. تنها تحت شرایط خاصی است که، اجازه ارسال مجدد مقاله برای بار دوم وجود دارد.

سرقت علمی

ثبت مقاله در سامانه مشابهت یاب با ارسال ایمیل به کلیه نویسندگان مقاله اطلاع داده خواهد شد؛ بدیهی است درج نام نویسندگان در مقاله به منزله نقش اساسی ایشان در تدوین مقاله است، در صورتی که نویسندگان مقاله در تدوین مقاله نقشی نداشته‌اند و از نام آنها سوءاستفاده شده است، لازم است مراتب را بلافاصله از طریق ایمیل دریافتی اطلاع دهند. همه نویسندگان مقاله در مورد اصالت اثر مسئول هستند. حق ارزیابی موارد سرقت علمی برای نشریه محفوظ است.

سرقت علمی شکل های گوناگونی دارد از جمله:

الف. ثبت مقاله دیگری به نام خود.

ب. درج نام نویسندگان و پژوهشگرانی که در مقاله نقشی نداشته‌اند.

ج. کپی برداری یا تکرار بخش‌های قابل توجهی از مقاله دیگر (حتی اگر مقاله کپی شده مربوط به یکی از نویسندگان مقاله جدید باشد)

د. طرح نتایج حاصل از پژوهش‌های دیگران به نام خود.

ه. چاپ مکرر مقاله توسط نویسنده واحد در چند نشریه.

و. بیان نتایج نادرست و خلاف یافته‌های علمی یا تحریف نتایج حاصل از پژوهش.

ز. استفاده از داده‌های نامعتبر یا دستکاری در داده‌های پژوهش.

موارد سرقت علمی توسط مسئولان نشریه بررسی و برای حراست از اعتبار و زحمات دیگر پژوهشگران، بدون هیچ تساهل و چشم‌پوشی با توجه به میزان سرقت علمی به شرح ذیل برخورد قانونی می‌شود:

مقاله رد خواهد شد و در صورت چاپ از روی سایت‌ها برداشته خواهد شد.

اسامی همه نویسندگان مقاله در سیاه‌نامه نشریه‌های دانشگاه تهران قرار خواهد گرفت.

از مراجع قضایی ذی صلاح پی‌گیری حقوقی خواهد شد.

طی یک نامه رسمی پرونده سرقت علمی با سایر دانشگاه‌ها و نشریه‌های داخلی و خارجی مرتبط به اشتراک گذاشته خواهد شد.

مراتب طی یک نامه رسمی به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)، دانشگاه‌ها، موسسه‌ها، نشریه‌ها و هر محلی که نویسندگان از امتیاز چاپ این مقاله استفاده کرده‌اند، اطلاع داده خواهد شد.

تضاد منافع

نویسنده مسئول باید منابع حمایت مالی طرح را در متن مقاله بیان کند سپس نسبت به ارسال مقاله اقدام نماید. هر یک از منافع گفته شده که قید شود، باید همراه مقاله منتشر شوند. اگر در مورد نوع موقعیتی که نمایانگر تضاد است شک و تردید وجود دارد، باید مشخص و آشکار شود، هر موردی در زمینه تضاد منافع باید با اداره انتشارات یا سردبیر مطرح شود.

هنگام ارسال مقاله به مجله، نویسنده مسئول، فرصت دارد تا داور احتمالی را برای مقاله پیشنهاد دهد. نویسندگان باید از هر گونه تضاد منافع احتمالی یا نمود آن در انتخاب سردبیران و داوران پرهیز کنند. تضاد منافع از این نوع، تنها برای نویسنده مسئول به کار نمی‌رود بلکه مشمول نویسندگان همکار در مقاله نیز می‌شود.

مثال‌هایی از تضادهای منافع ممکن شامل موارد زیر است: (۱) یکی از نویسندگان در همان نهاد یا سازمانی است که سردبیر یا داور نامبرده هستند؛ (۲) یکی از نویسندگان، عضو کمیته پایان‌نامه سردبیر یا داور بوده یا برعکس، (۳) یکی از نویسندگان و سردبیر یا داور، در حال حاضر جزء نویسندگان همکار در مقاله دیگر هستند یا طی دو سال گذشته، نویسنده همکار یک مقاله بوده‌اند. نویسندگان نباید افرادی را معرفی کرده و نام برند که می‌دانند نسخه قبلی مقاله را خوانده و پیشنهادهای خود را مطرح کرده‌اند؛ زیرا چنین دانشی، به طور خودکار فرآیند ارزیابی مخفی مقاله را نقض می‌کند.

ارزیابی مخفی دوطرفه

نشریه یک فرآیند ارزیابی مخفی دوطرفه را دنبال می‌کند که به موجب آن، نویسندگان، داوران را نمی‌شناسند و برعکس. نویسندگان باید به محرمانه بودن فرآیند ارزیابی احترام گذاشته و هویت خود را برای داوران آشکار ن سازند و برعکس. برای مثال، مقاله نباید حاوی هر گونه اطلاعات مشمول خودافشایی باشد، به طوری که داور بتواند نویسنده را شناسایی کند.

نویسندگان نباید مقاله ارسالی خود (مشمول بر مقالات و پیش‌نویس‌های اولیه (را روی وب‌سایت‌ها منتشر کنند؛ زیرا در وب‌سایت‌ها، نویسندگان می‌توانند به راحتی توسط داوران شناسایی شوند.

نویسندگان نباید افرادی را به عنوان سردبیر یا داور نام برند که می‌دانند قبلاً مقاله یا نسخه قبلی آن را خوانده و پیشنهادهای خود را مطرح ساخته‌اند؛ زیرا

این دانش یا آگاهی، به طور خودکار ناقض فرآیند ارزیابی مخفی دوطرفه است.

دقت

نویسندگان مسئول نهایی محتوای کل مقاله ارسالی به نشریه هستند. نویسندگان متعهد هستند تا نمایی دقیق از پژوهش انجام شده و نیز بحث عینی در خصوص اهمیت پژوهش، ارائه کنند.

نویسندگان باید یافته‌های خود را به طور کامل گزارش کنند و نباید داده‌هایی را که مرتبط با متن یا ساختار پرسش‌های پژوهش هستند، حذف کنند. نتایج باید صرف نظر از آنکه پیامدهای مورد انتظار را حمایت می‌کنند یا با آنها در تناقض هستند، گزارش شوند. نویسندگان باید دقت ویژه در ارائه خواص یا ویژگی‌های مرتبط با پژوهش خود یا یافته‌ها و تفسیر آنها داشته باشند. مفروضات بنیادین، تئوری‌ها، روش‌ها، شاخص‌ها و طرح‌های پژوهش مرتبط با یافته‌ها و تفسیرهای کار آنها، باید آشکار و عنوان شوند.

مقاله باید حاوی جزئیات و منابع کافی باشد، به نحوی که امکان دسترسی سایر پژوهشگران به مجموعه داده‌های یکسان جهت تکرار پژوهش وجود داشته باشد.

اگر نویسنده یک اشتباه یا بی دقتی مهم را در کار خود کشف کند، متعهد است تا مراتب را به سرعت به اطلاع سردبیر مجله رسانده و جهت بازبینی یا اصلاح مقاله همکاری کند. اگر نویسنده یا ناشر توسط شخص یا نهاد ثالث دریابد که کار انتشار یافته اشتباهی مهم و جدی دارد؛ نویسنده متعهد است تا به سرعت نسبت به بازبینی یا اصلاح مقاله یا فراهم سازی شواهد برای سردبیر، دال بر صحت و درستی مقاله اصلی یا اولیه اقدام نماید.

تألیف مشترک

همه نویسندگان بیان شده در مقاله باید در کار پژوهش مساعدت و همکاری جدی داشته و در مقابل نتایج پاسخگو باشند. اعتبار و امتیاز نویسندگی یا تألیف، باید به نسبت مساعدت‌های بخش‌های مختلف تسهیم شود. نویسندگان باید مسئولیت و اعتبار کار را تقبل کنند که شامل اعتبار نویسندگی یا تألیف، تنها برای کاری که به طور عملی انجام داده‌اند یا کاری که در انجام آن مساعدت کرده‌اند، است.

نویسندگان باید به طور معمول، نام دانشجو را به عنوان نویسنده همکار اصلی در مقالاتی که نویسندگان متعدد دارد و تا حد زیادی برگرفته از پایان نامه یا رساله دانشجو است، فهرست کنند.

نویسنده مسئول که مقاله را به مجله ارسال می‌کند، باید یک نسخه یا پیش‌نویس مقاله را به همه نویسندگان همکار و مشترک ارسال و رضایت آنها را جهت ارسال مقاله به مجله و انتشار آن کسب کند.

حقوق انسانی

نویسندگان مسئولیت حفظ و حمایت از حریم خصوصی، کرامت انسانی، رفاه و آزادی مسایل انسانی و شرکت کنندگان پژوهش را برعهده دارند. مقاله‌هایی که درگیر مسایل انسانی هستند (مطالعات میدانی، شبیه سازی‌ها، مصاحبه‌ها)، باید منطبق با الزامات آیین نامه حقوق انسانی در دانشگاه نویسنده انجام گیرند.

به هنگام بودن و سرعت عمل

نویسندگان باید در تجدیدنظر و انجام اصلاحات مقاله سریع و مناسب عمل کنند. اگر نویسنده‌ای نمی‌تواند در سررسید زمانی تعیین شده (حداکثر یک ماه) عمل کند، باید هرچه زودتر با سردبیر برای تعیین مدت زمان بیشتر یا انصراف از فرآیند ارزیابی تماس گیرد.

«منشور اخلاقی برای داوران»

ارتباط متقابل

ارزیابی و بررسی، فعالیتی حرفه‌ای برای مجلات است که ارزش کل حرفه را فراهم ساخته و باید ترغیب شود. به طور معمول انتظار می‌رود که پژوهشگرانی که مقالات خود را به مجله ارسال می‌کنند، به طور متقابل دعوت مجله برای ارزیابی مقالات بپذیرند.

حق امتناع و عدم پذیرش

امتناع و رد درخواست ارزیابی یک مقاله بر حسب زمان یا موقعیت ضروری و لازم است. برای مثال، داوری که احساس عدم صلاحیت کافی برای قضاوت در مورد مقاله پژوهشی می‌کند، باید از ارزیابی مقاله امتناع کند. داوران باید در صورتی که نوعی تضاد منافع بالقوه وجود دارد، از ارزیابی مقاله خودداری کنند. در صورتی که از داوران درخواست شود تا مقاله‌ای را ارزیابی کنند که قبلاً بررسی و ارزیابی شده است، آنها باید جزئیات ارزیابی اولیه را به اطلاع سردبیر برسانند، مگر آنکه مشخص شود، درخواست ارزیابی مجدد توسط آنها مدنظر است.

ارزیابی مخفی دوطرفه

نشریه یک فرآیند ارزیابی مخفی دوطرفه دارد. داوران باید از ارزیابی مقالاتی که قبلاً پیشنهادهای مکتوب خود را در نسخه اولیه آن برای نویسنده فراهم ساخته‌اند، امتناع کنند. اگر داوری، هویت نویسنده یا نویسنده همکار را بشناسد، به طور طبیعی مشمول امتناع از ارزیابی مقاله می‌شود. داوران مسئولیت اجتناب از نوشتن، گفتن یا انجام دادن هر چیزی که می‌تواند هویت آنها را برای نویسنده روشن سازد، نیز بر عهده دارند.

تضاد منافع

به طور معمول، داوران باید از ارزیابی مقالاتی که از دید آنها مشمول تضاد منافع اعم از منافع مشترک، مالی، سازمانی و شخصی یا هر گونه ارتباط یا پیوندهای دیگر با شرکت‌ها، نهادها یا افراد مرتبط با مقالات است، امتناع کنند. داورانی که ممکن است دارای تضاد منافع در زمینه یک مقاله خاص باشند، باید آن تضاد را برای سردبیر مشخص و آشکار سازند تا در ادامه، سردبیر سطح مناسب مشارکت آنها را تعیین کند. یک مثال در این زمینه، موقعیتی است که در آن، داور دارای یک مقاله مشابه تحت ارزیابی در همان مجله یا مجله دیگر یا یک پروژه تحقیقاتی مشابه در دست تکمیل است. به خاطر داشته باشید که تحت فرآیند ارزیابی مخفی دوطرفه، از آنجایی که داوران نویسندگان را نمی‌شناسند، بعید است که داوران از تضاد منافع مشمول نویسندگان اطلاع داشته باشند؛ بنابراین، به واسطه‌ی این تضادها محدود نمی‌شوند. اگر داوران از چنین تضادهایی آگاه شوند، باید به سردبیر مجله اطلاع دهند.

عدم سوگیری

داوران باید مقالات را به‌طور عینی، بی‌طرف یا عادلانه و حرفه‌ای ارزیابی کنند. داوران باید از سوگیری‌های شخصی در توصیه‌ها و قضاوت‌های خود اجتناب کنند.

محرمانه بودن

داوران باید به محرمانه بودن فرآیند ارزیابی احترام بگذارند. تشخیص این مسئله که مقاله محرمانه است، اهمیت دارد. داوران نباید در مورد مقاله با کسی غیر از سردبیر مجله بحث کنند و نیز نباید اطلاعات مقاله را بدون اجازه در اختیار کسی بگذارند. اگر داوران به عمل خلافی مشکوک هستند، باید سردبیر را به‌طور محرمانه آگاه سازند و نباید نگرانی‌های خود را تا زمان اعلام رسمی مجله، با سایر بخش‌ها در میان بگذارند.

دقت

در ارزیابی مقاله و طرح توصیه‌ها برای نویسنده (نویسندگان)، داوران باید همواره به‌خاطر داشته باشند که ارزیابی در قضاوت علمی تأثیرگذار است. داوران باید با نویسنده بر حسب نگرانی‌هایی که در مورد مقاله دارند، صادق باشند. داوران باید قضاوت علمی خود را به میزان کافی تشریح و از آن حمایت کنند؛ یعنی آنها باید جزئیات و اطلاعات کافی جهت توجیه توصیه‌های خود به نویسنده را برای سردبیر فراهم سازند. داوران نباید دوقطبی عمل کنند، برای مثال از یک طرف ارزیابی‌های بسیاری دوستانه و صمیمانه در مواجهه با نویسنده و از طرف دیگر ارزیابی‌های بسیار منفی در نشست خصوصی با سردبیر داشته باشند.

به هنگام بودن

داوران باید در ارزیابی‌ها و داوری‌های خود سریع عمل کنند. اگر داوری در سررسید زمانی تعیین شده (حداکثر یک ماه) نمی‌تواند عمل کند، باید هرچه زودتر با سردبیر برای تعیین مدت زمان بیشتر یا انتخاب داوری جدید تماس گیرد.